

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДІ НУ «ОМА»

_____ Чимшир В.І.

«___» _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Практика несення штурманської вахти»

Рівень вищої освіти: Перший

Ступінь вищої освіти: Бакалавр

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 271 Річковий та морський транспорт

Спеціалізація: Судноводіння

Дунайський інститут

Кафедра навігації і управління судном

Робоча програма навчальної дисципліни «Практика несення штурманської вахти» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Судноводіння».

Розробник: Слюсаренко Анатолій Іванович – старший викладач кафедри навігації і управління судном.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри навігації і управління судном

Протокол від «___» _____ 2019 р. № ___

Завідувач кафедрою

О.Б. Даниленко

Секретар кафедри

С.Г. Сошніков

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є отримання курсантами/студентами знання з основних принципів несення ходової навігаційної вахти згідно Резолюції ПДНВ 78/95 вимог розділу А – II/1 (функція: судноводіння на рівні експлуатації), А – II/2 (функція: судноводіння на рівні управління); набуття умінь використовувати заходи для забезпечення безпеки плавання.

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язковий.

Передумовою для вивчення дисципліни «Практика несення штурманської вахти» є засвоєння наступних обов'язкових елементів дисциплін освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Судноводіння»: «Вища математика», «Інформаційні технології», «Основи електротехніки», «Морехідні якості судна», «Математичні основи судноводіння».

Навчальна дисципліна забезпечує реалізацію вимог розділу А – II/1, (функція: судноводіння на рівні експлуатації), А – II/2 (функція: судноводіння на рівні управління). Сфера компетенції – несення безпечної навігаційної вахти згідно Кодексу ПДНВ – 78/95 з підготовки і дипломування моряків та несення вахти, з поправками.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності: інтегральна, загальні (ЗК), спеціальні (СК).

ЗК10 Здатність працювати автономно.

СК4 Здатність забезпечувати організацію та дотримання процедур несення безпечної навігаційної вахти.

Програмні результати навчання:

РН3 Знання основних принципів несення ходової навігаційної вахти та управління особовим складом на містку.

РН4 Навички оцінки навігаційної інформації, отриманої з усіх джерел, зокрема радіолокатора, засобів автоматизованої радіолокаційної прокладки та електронних комплексів навігаційної інформаційної системи з метою прийняття рішень для уникнення зіткнення та управління безпечним плаванням судна; техніки судноводіння за умов відсутності видимості.

РН6 Знання систем повідомлень, забезпечення радіозв'язку під час пошуку, порятунку та у випадку аварій.

РН13 Уміння приймати рішення та проводити дії у непередбачених умовах, зокрема під час аварійних ситуацій та отримання сигналу лиха на морі, для захисту та безпеки пасажирів, екіпажу, судна і вантажу, координувати пошуково-рятувальні операції.

РН23 Знання міжнародних і вітчизняних нормативно-правових актів відносно безпеки людського життя на морі та охорони морського навколишнього середовища та забезпечення їх дотримання.

Кількість кредитів ЄКТС: 2.

Форма підсумкового контролю: залік.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Практика несення штурманської вахти» передбачає здобуття курсантом (студентом) наступних результатів навчання за навчальною дисципліною.

Знання:

- похибок системи та глибоке розуміння експлуатаційних аспектів навігаційних систем;
- основних принципів несення ходової навігаційної вахти;
- змісту, застосування та цілей основних принципів несення ходової навігаційної вахти;
- оцінка навігаційної інформації, отримуваної з усіх джерел, зокрема радіолокатора та ЗАРП, з метою прийняття рішень та виконання команд для уникнення зіткнення та для управління безпечним плаванням судна;
- техніки судноводіння за умови відсутності видимості;
- використання шляхів руху відповідно до загальних положень про встановлення шляхів руху суден;
- використання системи передачі повідомлень відповідно до загальних принципів систем суднових повідомлень та процедур систем управління рухом суден (СУРС);
- використання інформації, отриманої з навігаційного обладнання для несення безпечної навігаційної вахти;
- техніки судноводіння при відсутності видимості.

Вміння:

- використовувати Міжнародний звід сигналів (МЗС – 65);
- передавати та приймати світлові сигнали лиха SOS за допомогою азбуки Морзе, як зазначено у Додатку IV Практика несення штурманської вахти Міжнародних правил запобігання зіткненню суден у морі 1972 року, з поправками, та додатку 1 до Міжнародного зводу сигналів, а також візуальні однолітерні сигнали, що також зазначено у Міжнародному зводі сигналів;
- передачі повідомлень згідно з Загальними положеннями для систем суднових повідомлень та процедурами СРС (Служби руху суден);
- оцінка навігаційної інформації, отримуваної з усіх джерел, зокрема радіолокатора та ЗАРП, з метою прийняття рішень та виконання команд для уникнення зіткнення та для управління безпечним плаванням судна;
- взаємне та оптимальне використання всіх навігаційних даних, наявних для здійснення плавання;

Застосовувати на практиці зміст наступних посібників:

1. Міжнародне медично-санітарне керівництво для суден або відповідних національних посібників.
2. Медичний розділ Міжнародного зводу сигналів.
3. Керівництво з надання першої медичної допомоги під час нещасних випадків, пов'язаних з перевезенням небезпечних вантажів.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)								Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації***
	Денна форма навчання (Зкурс)				Заочна форма навчання (Зк.-ск.з/о./4к.з/о)				
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	
Розділ 1. Навігаційна підготовка та планування рейсу. Конвенції ПДНВ – 78/95 з Манільськими поправками 2010 року									
Тема 1. Загальні поняття та визначення. Національні та міжнародні нормативні документи, які регламентують несення штурманської вахти. Зміст дисципліни «ПНШВ». Вимоги відносно несення вахти. Загальні принципи несення навігаційної вахти у різних погодних умовах.	2	2			-/1	-/1	-/-		
Тема 2. Обов'язки вахтового помічника капітана. Загальні обов'язки. Зміна вахти. Спостереження та вахта на містку.	2	2			0,5/1	0,5/1	-/-		
Тема 3. Організація та принципи несення ходової навігаційної	2	2			2/2	1/-	1/2		

вахти. Принципи відносно несення вахти в цілому. Захист морського навколишнього середовища. Спостереження. Організація вахти. Прийняття вахти.									
Тема 4. Несення вахти в різних умовах та районах. Плавання в темний час доби	6	2	4		2/1	1/-	1/1		
Тема 5. Вимоги до несення вахти при плаванні з лоцманом на борту. Несення ходової навігаційної вахти.	3	2	1		1,5/3	0,5/1	1/2		
Разом за розділом 1:	15	10	5		6/8	3/3	3/5		X
Розділ 2. Організація та процедура несення вахти по переходу судна у різних умовах плавання									
Тема 1. Робота з радіолокатором та ЗАРП. Фактори, які впливають на роботу і точність. Застосування МППЗС 72.	2	2			-/-	-/-	-/-		
Тема 2. Несення вахти на якорі та в порту. Вимоги до несення вахти при постановки судна на якоря. Загальні положення щодо несення вахти в порту та якорі. Організація вахти. Прийняття	3	2	1		1/-	-/-	1/-		

палубної вахти. Несення вахти в порту на судах, що перевозять небезпечні вантажі. Загальні положення. Вантажна вахта.									
Тема 3. Передача повідомлень згідно з Загальними положеннями для систем суднових повідомлень та з процедурами СРС (Служба руху суден). Судноводіння в умовах СУРС згідно МППЗС 72.	2	2			2/2	1/1	1/1		
Тема 4. Документація містка. Вимоги нормативних документів. Документи СУБ. Основні вимоги ІМО. Значення сигналів МЗС. Вміння розпізнавати та набирати зводу сигналів міжнародно-медичного розділу МЗС – 65.	2	2			1/1	1/1	--		
Тема 5. Плавання у прибережних водах та у районах інтенсивного судноплавства. Плавання в добру погоду. Плавання в	6	2	4		2/5	1/1	1/4		

умовах обмеженої видимості. Дії ВПКМ при «МОВ».									
Разом за розділом 2:	15	10	5		6/8	3/3	3/5		X
Всього аудиторних годин:	30	20	10		12/16	6/6	6/10		X
Самостійна робота (години):	30				48/44				X
									X
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60				60/60				X

4. Темати практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять (за потребою)
1	Несення ходової навігаційної вахти при плаванні в гарну погоду.	NTPRO TRANSAS 5000
2	Несення ходової навігаційної вахти при плаванні в прибережних водах і водах, ускладнених для плавання.	NTPRO TRANSAS 5000
3	Прийом лоцмана і несення ходової навігаційної вахти при плаванні з лоцманом на борту.	NTPRO TRANSAS 5000
4	Постановка судна на якір. Несення навігаційної вахти при постановки судна на якір.	NTPRO TRANSAS 5000
5	Несення вахти при плаванні в системі поділу руху. Підготовка судна до входу у порт. Вхід судна у порт.	NTPRO TRANSAS 5000
6	Маневрування під час рятування людини, що впала за борт (МОВ).	NTPRO TRANSAS 5000
7	Несення навігаційної вахти при плаванні судна по каналу.	NTPRO TRANSAS 5000
8	Плавання при пошуково-рятувальних операціях. Взаємодія між рятувальними суднами.	NTPRO TRANSAS 5000

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота з дисципліни складається з опрацювання навчального матеріалу:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до заліку;
- виконання практичних робіт.

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачені

7. Методи контролю.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною.

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною.	Методи демонстрації.	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрацій здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою)
1	Знання обов'язків ВПКМ при несенні навігаційної вахти, знання особливостей технічних характеристик маневрування свого судна. Знання Правил МППЗС-72 при плаванні по системах розподілу руху Знання дій при наближенні судна-цілей.	– схвалена підготовка з використанням лабораторного обладнання; – захист курсової роботи.	NTPRO TRANSAS 5000
2	Знання обов'язків і дій ВПКМ при несенні навігаційної вахти, та особливості маневрування свого судна при несення ходової навігаційної вахти при плаванні в прибережних водах і водах, ускладнених для плавання при різних умовах плавання.	– схвалена підготовка з використанням лабораторного обладнання; – підготовка на тренажері.	NTPRO TRANSAS 5000
3	Знання обов'язків і дій ВПКМ при несенні навігаційної вахти та особливості маневрування свого судна при несення ходової навігаційної вахти при підході лоцманського катера до борту судна, зв'язку з лоцманським катером прийом лоцмана на борт судна і несення ходової навігаційної вахти при плаванні з лоцманом на борту.	– схвалена підготовка з використанням лабораторного обладнання; – підготовка на тренажері.	NTPRO TRANSAS 5000
4	Знання обов'язків і дій ВПКМ при несенні навігаційної вахти, та особливості маневрування свого судна при несення ходової навігаційної вахти при плаванні судна по каналу і в системі СУРС, та підготовка судна до входу у порт. Вхід судна у порт та підхід судна до причалу.	– схвалена підготовка з використанням лабораторного обладнання. – підготовка на тренажері.	NTPRO TRANSAS 5000
5	Знання обов'язків і дій ВПКМ при несенні навігаційної вахти, та особливості маневрування свого судна при несення	– схвалена підготовка з використанням	NTPRO TRANSAS 5000

	ходової навігаційної вахти при плавання при пошуково-рятувальних операціях. Взаємодія між рятувальними суднами. Маневрування під час рятування людини, що впала за борт (МОВ).	лабораторного обладнання. – підготовка на тренажері.	
--	--	---	--

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Оцінка (за національною шкалою)	Оцінка за шкалою ВНЗ	Критерії
Відмінно	А	демонструє відмінні знання теоретичного матеріалу; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови; показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал з використанням теоретичних знань; самостійно оцінює різноманітні ситуації що пов'язані із ризиком забруднення морського середовища, виявляючи особисту позицію щодо них.
Добре	В	демонструє знання вище середнього рівня; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності; формулює висновки та узагальнення з окремих питань, логічне викладає свої знання; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
	С	демонструє знання середнього рівня; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого теоретичного матеріалу; розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал; формулює висновки з окремих питань; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.
Задовільно	D	демонструє задовільні знання; не виявляє належної активності при обговоренні питань на практичних заняттях; відповідає на окремі питання; формулює висновки з окремих питань; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу,

		виявляє знання і розуміння основних положень.
	Е	демонструє знання на рівні мінімальних вимог; відповідає на окремі питання, які обговорюються; не виявляє належної активності при обговоренні питань; неохайно виконує завдання на практичних заняттях; володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
Незадовільно	FX	не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог; не здатний виконати завдання у повному обсязі; поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення; допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей; неохайно виконує індивідуальні завдання; не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань; не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи. Курсанти (студенти), які не з'явилися на контрольні заходи без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку (FX).

9. Рекомендована література

Основна:

1. Коккрофт А. Н., Ламейер Дж. Н. Ф., Руководство по правилам предупреждения столкновений/Пер. с англ. СПб.: ООО «Морсар», 2005 г.
2. МППЗС-72.
3. МЗС-65.
4. Международный Кодекс по управлению безопасной эксплуатацией судов и предупреждение загрязнений: МКУБ. - Лондон: ИМО, 2003. - 36 с.
5. Міжнародна Конвенція з охорони людського життя на морі СОЛАС–74 з поправками (International Convention for the Safety of lifeft Sea – SOLAS–74) Глава 7.
6. Международная Конвенция по предотвращению загрязнения с судов 1973г., измененная протоколом 1978г. к ней (МАРПОЛ-73/78), Книги I и II, – СПб.: ЗАО "ЦНИИМФ", 2012 г. – 762 с. International Convention for Prévention of Pollution from Ships (MARPOL-73/78).
7. Международное авиационное и морское наставление по поиску и спасанию (Наставление ИАМСАР), книга III – «Подвижные средства», – СПб.: ЗАО "ЦНИИМФ", 4-е издание, исправленное и дополненное, 2013 г. – 464 с. Серия «Судовладельцам и капитанам», выпуск International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual (IAMSAR Manual), vol. III -«Mobile Facilities».
8. ПДНВ 78/95 Руководство для моряков с Манильскими поправками 2010 года.
9. РІШСУ–98.
10. СОЛАС 74/78 (SOLAS 74/78), Глава V – «Безпека мореплавства»;
11. Шарлай Г. Н., Маневрирование и управление морским судном. 2015г.,
12. Резолюция МЕРС.203(62) Поправки к приложению к протоколу 1997 года об изменении Международной конвенции по предотвращению загрязнений с судов 1973 года, измененной протоколом 1978 года к ней. (Включение правил энергоэффективности для судов в Приложение VI к Конвенции МАРПОЛ). Принята 15.06.2011г.

Допоміжна:

1. Аксютин Л. Р., Бондарь В. М., под редакцией Ермолаева Г. Г. «Справочник капитана дальнего плавания»– М: Транспорт, 1988 – 248 с.
2. Голубятников Н. И., Защита водоемов от загрязнения при судоходстве / - Одесса : Фенікс, 2009. - 432 с.
3. Долгих С. М. Ознакомительный курс для работы на танкерах: уч. пособ. / [и др.]. Одесса: ЦПАП, 2001. – 160 с.
4. Зубик С. В., Техноекоелогія: джерела забруднення і захист навколишнього середовища: нвч. посіб. / Зубик С. В., – Львів: Оріяна-Нова, 2007. – 400 с.
5. Калугин В.Н., Корнилов Э.В., Кулешов И.Н., Технологии обработки мусора на судах. Инсинераторы: учебное пособие. – Одесса: Негоциант, 2006г. – 52 с.
6. Міжнародна Конвенція морського перевезення шкідливих вантажів (МК МПОГ) з додатками та поправками.
7. Міжнародний морський кодекс по небезпечних вантажах – ММОГ (International maritime dangerous goods-code, IMDG Code).
8. Наставление по предотвращению загрязнения с судов: РД 31.04.23-86. – М.: Мортехинформреклама, 1986. – 112 с.
9. Правила по запобіганню забруднення з суден. Бюлетень №3 змін і доповнень. Регістр судноплавства України. Київ. – 2017.
10. Правила морской перевозки опасных грузов (Правила МОПОГ) РД 31.15.01–89.
11. Сиденко В. П., Эколого-санитарные стандарты безопасности мореплавания: уч. метод. пособ. / Сиденко В. П., Войтенко А. М., Кузнецов А. В.,. – Одесса: Фенікс, 2004. – 56 с.
12. International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual (IAMSAR Manual), vol. III – «Mobile Facilities».

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.itfseafarers.org
2. www.itfglobal.org
3. <http://moryak.biz/>
4. <http://rise.odessa.ua>
5. <http://seaman.in.ua>
6. <https://vk.com>
7. <https://lektsii.org>

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни